

„Ott vagyunk a legerősebbek, ahol
egyszer eltörtünk, és újra összefor-
tunk.”
(Eleanor Moran)

Mészáros Tibor

Színházi élet – Rajzolatok

(Készítette: Pénzes Csaba)

I.

Székesfehérváron születtem, nem sokkal születésem után költöztünk Győrfiiszegbe, ami mára már összenőtt Petrikeresztúrral és már csak egy utca. Ennél eldugottabb hely szerintem nincs Zalában. Ami egyébként nagyon jó hely volt felnőni, és én nagyon jól éreztem magam ott gyerekként. A nagyszüleim közül csak az apai nagymamát ismertem, ő lakot mellettünk Győrfiiszegben. Korábban nagymamám Budapesten élt, és a konzervgyárban dolgozott. Nagyon szeretett színházba járni, elsősorban a Nemzeti Színház előadásaira. Sokat mesélt színházi élményeiről, Major Tamásról, Gobbí Hildáról és az akkori remek előadásokról. Számomra – kisgyerekként mesészerűen hatott. Aztán elmondta, hogy felrobbantották a Nemzeti Színházat. A rengeteg történet után engem is megdöbbenett, hogy felrobbantották a színház épületét, úgy éreztem, mintha megsemmisítették volna a mesék forrását. Nem értettem. Amikor én megszülettem, akkor költözött vissza Győrfiiszegbe. Nagymamám katonatiszt volt, és nem jött haza a háborúból, nagymamám egy darabig várta, várta egészen 1993-ig, aztán meghalt. Soha nem ment férjhez. Édesanyám szülei korán meghaltak, így ő gyermekotthonba került, később a nagyobb testvérei magukhoz vették, és így nőtt fel. Aztán mi is leköltöztünk a kis faluba, illetve csak én meg az öcsém, a szüleink Pápán dolgoztak tovább. Mi az öcsémmel úgy nőttünk fel, hogy ketten lakunk egy házban, és a nagymamám járt át főzni a szomszédból. A szüleink is hazajártak... Pápáról... a viszonyunkra ez rányomta a bélyegét, olyan is volt. Talán ebből is adódik, hogy néha én is neveletlen

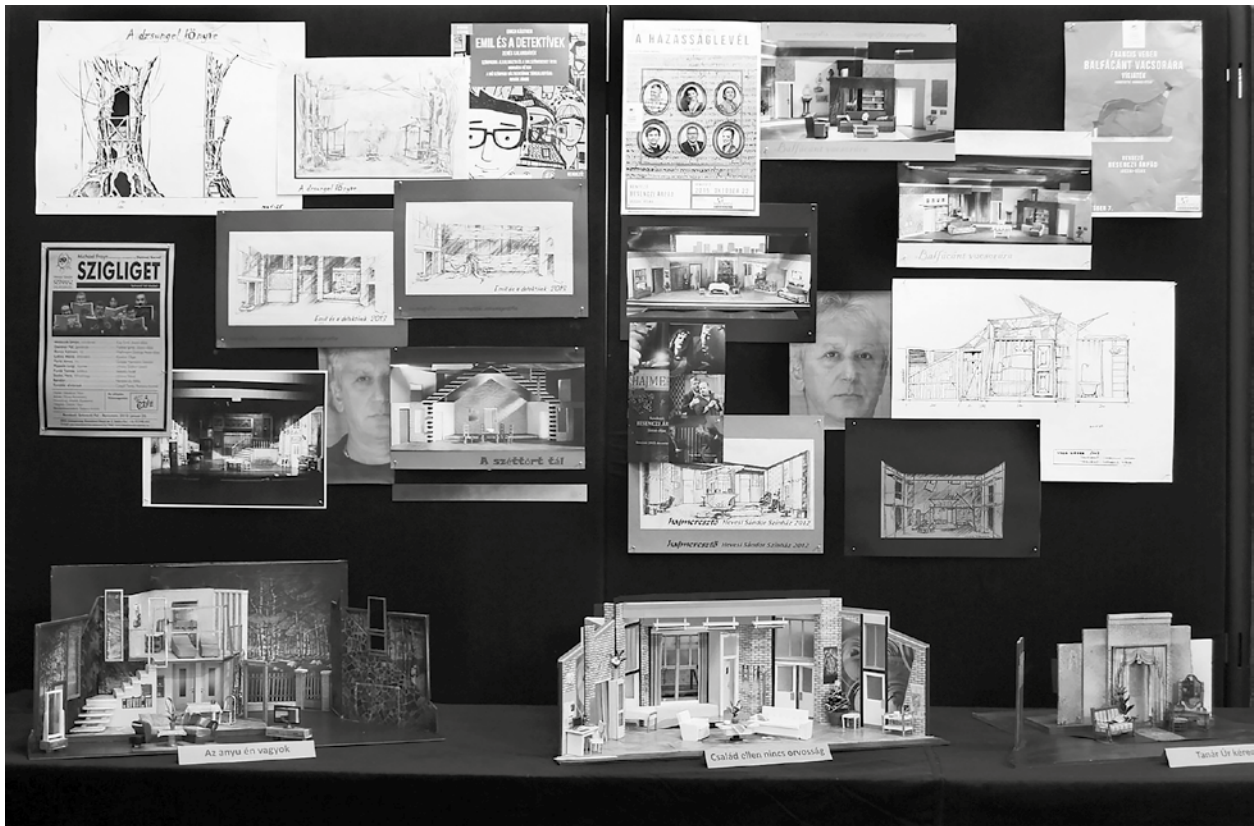

figura vagyok – sokszor viselkedhetnék normálisabban. A kislányom már nem így nő fel, nézem, ahogy a feleségem neveli, és azt látom, nekem is így kellett volna nevelődnöm.

Mostanában voltam a Nemzeti Színházban – egy munka miatt –, és levittem a kislányomat a színház hajót formázó orrába, ahol van egy „tő”, amiben egy másik színház homlokzata van „beleborítva”, és ég rajta két mécses. Ekkor én is meséltem a kislányomnak a régi Nemzetiről és a felrobbantásáról.

Amikor 4-5 éves voltam, elkezdtem olvasni – teljesen magamtól tanultam meg. Olvastam és rajzoltam. Mindent lerajzoltam és lefestettem, ez akkor szinte teljesen kitöltötte az életemet. Az öcsémmel jól megvoltunk, bár nem mindig értettem, hogy mit miért csinál... és így is maradtunk a mai napig. Ritkán találkozunk, és talán jobb is így...

Az utcabeli gyerekekkel az erdőt jártuk reggeltől estig, amikor csak lehetett. A petrikeresztúri iskolába jártam alsó tagozatba, mint minden ottani gyerek, és a tanulás egészen jól ment, aztán Gellénházán – felsőben – már éreztem, hogy a falusi alsó tagozat követelményrendszerre egy kicsit alacsony volt. Gyerekkoromban papnak szántak. Ministráltam minden nap 13-14 éves koromig, reggel és este egyaránt, szombat és vasárnap. Eleinte úgy éreztem, ez nekem járható út, hívó is voltam és tetszett is a liturgia. Nagymamám testvére pap akart lenni, de korán meghalt, így hát nagynénémmel együtt úgy gondolták, én lehetek az a családban, aki az egyházat szolgálja. Másképp gondoltam.

II.

Leginkább a Pécsi Művészeti Gimnáziumba szerettem volna tovább tanulni, többen biztattak is, de elgondolkodtam: Pécsre? Én? Győrfiszegből...? Meg aztán kinek mondjam? A családban nem volt rá senkinek „füle”. Amikor aztán választani kellett, akkor a faipart választottam, az olaj meg a fém nem igazán vonzott, így a Deák Ferenc Szakközépiskola faipari szakát választottam. A szakközép nem sok nyomot hagyott bennem, kivéve egy dolgot, hogy Pataki tanár úrnak

köszönhetően megtanultam a szakrajzot, ami a díszlettervezésben és gyártásban nagyon nagy segítség nekem.

Ekkor már sejtettem, hogy mit nem fogok csinálni, tudtam, hogy mi nem leszek. Tudtam, képtelen vagyok arra, hogy bejárjak olyan kötött munkahelyre, mint a Zala Bútorgyár a Műbútor KTSZ vagy a TANÉP. Főiskolára nem volt sem módom, sem lehetőségem elmenni.

Amikor negyedikes voltam, a színház műhelye odaköltözött a Deákba, a gyakorlati foglalkozásaink alatt a szomszédos teremben a színházi festők dolgoztak. Benéztem és megláttam Tóth (Joe) Józsit, aki nekem majdnem falubelím, mert 3 km-re lakott Barabásszegben. Akkor azt gondoltam, ez nekem jó lenne, ezt tudnám csinálni, de ha mégsem tudom, akkor eljövök asztalosnak. Általános iskolás rajztanárom, Böbe néni, Pósa Istvánné, megkeresett engem a középiskolában és azt mondta, hogy nekem az lenne a legjobb, ha a színházba mennék dolgozni, nekem az a közeg a megfelelő, és biztos benne, hogy díszletfestőnek megfelelek. Érettségi után a nyáron, gondoltam, jelentkezek is a színházba. Többször körbejártam az épületet, aztán rászántam magam, hogy bemenjek. Igen ám, de nyáron a színház zárva van – én ezt csak akkor tudtam meg. Legközelebb augusztus végén mentem be, és Bischof Sanyival találkoztam. A következő száraz párbeszéd hangzott el:

- Ki küldött?

- Senki. - feleltem meglepetten.

- Párttag vagy?

- Nem.

Nem tudtam, hogy ez jó vagy rossz felelet.

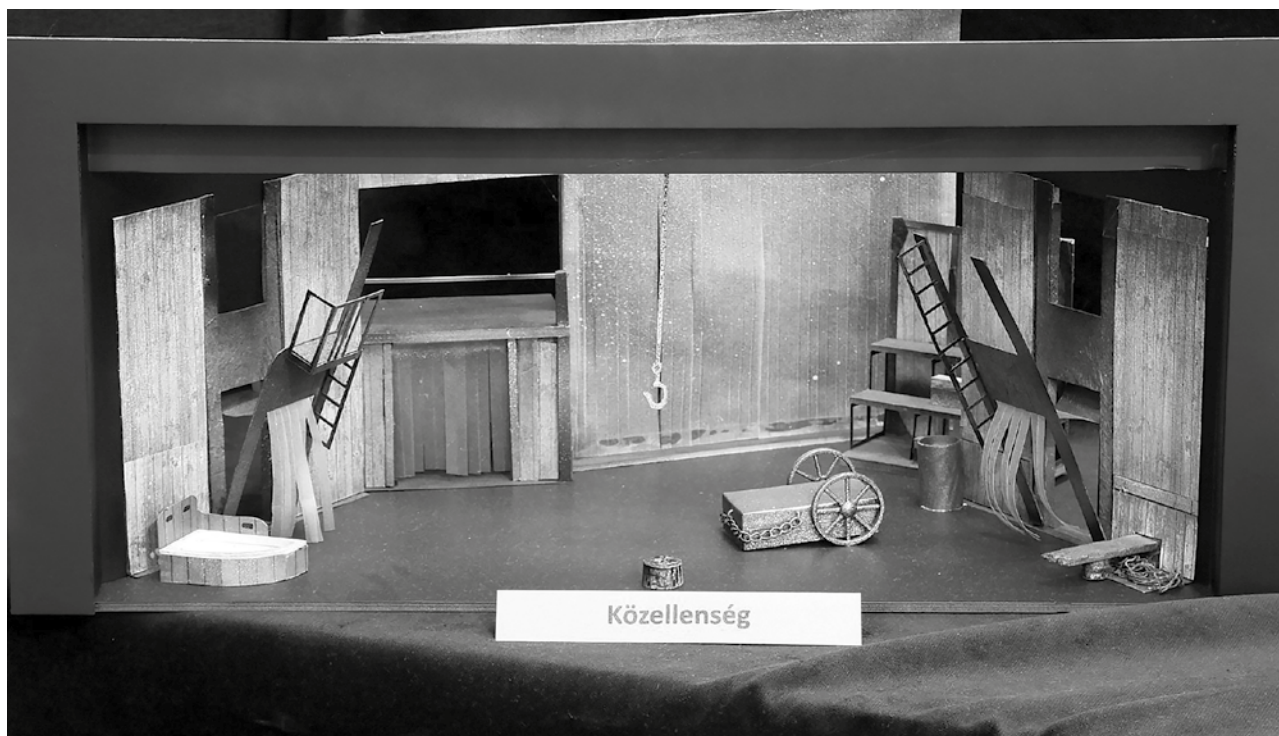
- Kit ismersz a színházban?

- Senkit.

- Miért akarsz itt dolgozni?

- Mert itt szeretnék dolgozni.

Nagyon gyanakodva fogadtak, pedig már '84-et írtunk, vagy tán pont ezért. Néhány beszélgetés után a Bischof azt mondta, nagyon jókor jöttem, mert egy festő kolléga most ment vissza

Szegedre. Az volt az elgondolás, hogy a színház belső színészképző stúdiója mintájára indítanak egy képzést a műhelyházban is. Ekkor vették fel a Habi Józsit, Kristóf Attilát, Takács Juditot meg engem. Kijárt hozzánk Ruszt is, és beszélt a készülő darabokról, dramaturgiáról és más színházi dolgokról. A munka mellett rajzoltunk később festettünk, de még nem voltunk véglegesítve. Egyik alkalommal velem voltak a rajzaim, a Bischof megnézte, rám nézett és azt mondta – fel vagy véve.

Mindezzel párhuzamosan jártam a Schwáger Konrádhoz az MMIK-ba egy másik rajz szakkörbe, ahol modell után is dolgoztunk. Oroszi Csaba, Tóth (Joe) Józsi meg én voltunk férfiak, nagyon jól éreztük magunkat.

Már a színházban dolgoztam, amikor elvittek katonának Sormásra – rajzolónak. Egy nagy plexitáblán kellett a repülőket követni, írni a mindenkori pozícióikat és az egyéb információkat, mindezt fordítva, hogy a tábla túloldalán lévő tisztek olvashassák. Máig tudok visszafele írni, de már csak számokat. A fülembé mondtak egy számot – mert mindennek volt száma –, és azt nekem át kellett tennem egy másik koordináta rendszerbe a táblán. Agyi tréningnek jó volt, de rendkívül lélekölő munka volt. Mellette csináltam – természetesen „megrendelésre” – dekorációkat, festettem Lenint, Marxot, különböző repülőket meg minden egyebet.

III.

Leszereltem, 1988-ban visszamentem a műhelyházba, és ki volt rúgva mindenki. Mint kiderült, néhányan meg akarták buktatni a Bischofot (is?), és mindenért feljelentették. Jártam is rendőrségi kihallgatásokra vagy 12 alkalommal. Minden esetben elmondtam, hogy nem tudom mi történt – én katona voltam.

Nagyon sok munka volt, mindenhova gyártottunk díszletet, Egertől Pécsen keresztül Sopronig. Bischof 3-4 produkciót vitt egyszerre, ennek megfelelően a létszámunk elérte a harmincat.

Kineveztek a festőtár vezetőjének (megbízott), de nem igazán örültem neki, mert a festés teljesen kielégített, jól kerestem, tudtam venni autót, élveztem, hogy színházias vagyok fiatal voltam...

Ahogy kaptam a terheket, úgy mélyedtem bele a munka különböző rétegeibe egészen odáig, hogy megkaptam az első önálló tervezési munkát és lassan egyre többet. Jött a Josephine Baker film, amibe festettem tizenvalahány hátteret. A film színpadi jeleneteit forgatták Magyarországon, és ehhez a díszlet egy része festett vászon volt. Néhány napig felkészültem, majd bementem a műterembe, és láttam, hogy egy 16x11 m-es vászon van ki feszítve. Először azt gondoltam, most sírom el magam, aztán nekiláttam és festettem, hetekig csak festettem.

Mégis elszerződtem Kaposvárra. Egy idő után a Bischof azt érezte, hogy ránőttem, és ezt nehezen viselte. Volt egy-két rossz mondatom is annak ellenére, hogy én nem akartam konfrontálódni vele, de megkerestek Kaposvárról, és elszerződtem 1991-ben. Azóta ezt Sanyival számtalanszor kibeszéltük, és továbbra is nagyon jó viszonyban vagyunk.

Kaposváron keresett meg Halasi Imre igazgató 1993-ban, hogy szerződjek vissza. Én mondtam, hogy a Bischof Sanyival nem akarok szembe menni, együtt meg két ilyen habitusú konok ember, mint ő meg én, nem tud egymás mellett dolgozni. Sanyi azon a nyáron megcsinálta a vállalkozását, és elkezdett nagyon nagyban gondolkodni. Csinált a Szegdi Szabadtéri Játékokra Aidát és még több mindent. Később jöttek a tévés megrendelések. Színházi gyártók sem voltak akkoriban sokan, de tévés produkciókhoz meg egyáltalán nem volt gyártói kapacitás, a Sanyi felismerte ezt a helyzetet, létrehozott egy nagy vállalkozást, ahol száz embert foglalkoztatott. Ekkor felhívott, dolgozzak neki, én visszautasítottam, mondtam neki, hogy leszerződtem Zalaegerszegre. Akkor azt mondta, legalább a nyárra szerződjek le hozzá, nyilván úgy gondolta, ha újból együtt dolgozunk, majd csak eléri, hogy vele maradjak.

Dolgoztam vele a nyáron, de szeptemberben Zalaegerszegen kezdtem.

Régi színházi mondás, ha hívnak, menni kell. Ha akkor nem megyek le Kaposvárra, ma nem lennének kaposvári barátaim, nem ismernék sok olyan embert, akinek az ismeretsége később nagyon hasznos volt.

IV.

Nagyon szeretem Olaszországot, minden évben igyekszünk a családdal néhány napot ott tölteni. Lépten-nyomon találkozni a nagy mesterek munkáival, árad a reneszánsz hangulat mindentől, és ez szakmailag is sokat ad nekem. Toszkána fenséges, Velence felejthetetlen.

Velencébe sokszor elmentem turistaként, és egyik éven megnéztük a Velencei Biennálét, ami a világ egyik legelismertebb, legrangosabb kulturális eseménye, művészeti kiállítása, néha több építészettel, néha több képzőművészettel. Egyik alkalommal kimentem a Giardinibe, hogy megnézzem a kiállítás egyik részét a Magyar Pavilonban. Ott találkoztam egy ismerőssel, a Szegő Gyurival.

- Mészi, de jó, hogy itt vagy. Tudnál nekem segíteni?

- Persze, miben?

- Nem fotóznád körbe ezt az épületet?

- Mindenképpen körbe fotózom, meg ami bent van, azt is.

- Jövőre mi csináljuk! – mondta nagy titokzatosan.

Előhívtam a fotókat, és elküldtem neki. Majd jött a telefon, hogy Mészi, már úgy állok a díszlettervekkkel, megnéznéd? Feljönne? Dehogynem, milyen díszletterveket? Ami Velencében lesz a Biennálén.

Találkoztunk egy presszóban, megbeszéltük, hogy mikor kell behajózni a díszletet, és júniusban ott is vagyunk és építünk. Valóban, egy fél év múlva már kint laktam Velencében. Fantasztikus volt.

A következő évben összejöttem Bettivel, aki később a feleségem lett, és az első közös nyaralást Velencében töltöttük. A feleségemmel és a kislánnyal azóta is vissza-visszajárunk. Réka lányomnak nyolc mágnese van a hűtőszekrényen, minden évben egyet hoz haza.

Amikor Bettivel elindultunk a közös úton, beszéltünk arról, hogy valamelyikünknek egy kicsit vissza kell „vonulni”. Ő tanít és énekel. Énekelt a Canterinában és az Énekmondó együttesben is. Az én színházi munkám nagyon sokrétű, és rengeteg távolléttel jár. Mindezeket nagyon nehéz egyeztetni a családdal. Betti nagyon bölcsen belátta, hogy én nem tudom a munkámat félgőzzel csinálni, és ezt elfogadta, a kamarakórust feladta.

Annak ellenére, hogy nem vagyok hivatásos tervező, közel 50 darabot terveztem. Nagyon örültem, amikor Jordán Tamás, aki miután létrehozta a Szombathelyi Weöres Sándor Színházat, felkért, hogy a nyitódarabot az *Egressy Zoltán – Dömötör Tamás 9700 címűt én tervezem.*

Mégis a legemlékezetesebb az *Háy János A Géza gyerek* című darab, amit Bagó Bertalan rendezett. Nagyon jó volt vele együtt dolgozni, igazán emlékezetes munka volt. Ebben a darabban a jelenetek helyszínei a tér különböző pontjain voltak elhelyezve, és ezekhez a jelenetekhez mindig a nézőtér fordult, mindezt a zalaegerszegi Házi Színpadon. Nem sokan hittek benne, hogy technikailag kivitelezhető, de sikerült, és a nézőknek is nagy élmény volt.

Sok ember volt meghatározó az életemben, a már említett Jordán Tamás, Bagó Bertalan és Halasi Imre – akitől nagyon jó mondatokat kaptam. Annyi bizonyos, hogy Bischof Sándort a gyártás tekintetében a mesteremnek mondhatom.

Mészáros Tibor 2017. december 3-án megkapta a rangos Magyar Teátrum díjat, Szerkesztőségünk gratulál az elismeréshez!